

DE VANN

Anita och Erik Larsson i Karlstad vann en hantverkare och 10 000 kr till material i Gör Så Här's stora tävling. **Det blev ...**

RENA DRÖMMEN

BASTU MED BADTUNNA OCH SJÖUTSIKT

DEL 1

- SÅ HÄR PLANERAR DU MARKEN
- SÅ HÄR BYGGS DE TVÅ PLATTFORMARNA

Oavsett om du har tänkt lägga en terrass, bygga ett uthus, eller rent av anlägga en liten dansbana, så krävs ett stabilt underlag – en plattform. Den kan konstrueras på flera sätt och här visar vi de två enklaste men ändå bästa.

Tomten ligger ensligt och en bra bit in i vildmarken. Här finns inga grannar på flera kilometers avstånd. Ja, här finns inte ens bilväg hela vägen fram till tomten. Men här är lugn och ro, och det är endast susandet från de majestätiska granarna och de slanka, vita björkarna som bryter tystnaden tillsammans med det stilla kluckandet från de små vågorna på sjön.

Här – mitt i idyllen – skall vi bygga en vedeldad bastu och en badtunna. Helst så nära sjön som möjligt. Läget är viktigt och placeringen är halva upplevelsen, när man sedan badar eller bastar.

Innan vi bestämmer oss för placeringen följer vi solens vandring en hel dag för att se var det är skugga och var det är sol. Vi provgräver också på flera ställen för att undersöka marken. Finns det stora stenar i marken? Är den vattenfylld? Hur djupt kan man gräva? Underlaget är viktigt eftersom det bestämmer vilken slags plattform – eller grund – som vi skall välja till bastun och badtunnan.

En god kamrat är till stor nytta när man bygger. Då kan man få hjälp med att läsa ritningar, kolla material samt bära virke ...

Så här får du en bra start på bygget ... ►

Direkt från bastun till badtunnan
Efter en stund i den varma bastun känns det skönt med ett svalkande dopp i den stora badtunnan. Den är så stor att hela familjen får plats. Badtunnan används mest på vintern då det är svårt att säga håll i isen.

Där det inte finns bilväg måste man transportera virket på annat sätt. Vi band rep om varje sliper och släpade dem sjövägen fram till byggtomten.

VIKTIGT

Behöver du bygglov?

Även om din stuga är under 10 kvadratmeter kan det krävas bygglov. Du får nämligen inte bygga för tätt intill sjöar och vattendrag. Hör med kommunen.

Börja med att snickra en mall

För att hitta en idealisk placering snickrar vi en mall i samma storlek som de blivande plattformarna. Därefter flyttar vi mallen till olika ställen på tomten.

När vi har hittat en plats både för bastugan och badtunnan knackar vi ner pinnar i marken som markeringar.

För att få ett så plant underlag som möjligt är det nödvändigt att säga ner ett par små träd och buskar. Rötterna skall bort för annars finns risk att de växer upp och skadar bygget.

Oavsett vilken av de två plattformarna man väljer är det nödvändigt att gräva bort det översta lagret jord. Vi skall nämligen ner till fast mark. Eftersom vi senare vill återställa marken så lägger vi mossa och ris åt sidan.

1

Sätt ut käppar där du vill bygga. Börja med att flytta en mall i naturlig storlek till olika ställen på tomten, så ser du hur stor plats plattformen (och bygget) tar.

2

Hacka undan gräs, ris och det övre lagret jord där du vill placera din plattform. Men ta hand om grästuvor och t.ex. lingonris för då kan du senare återställa marken.

3

Mindre träd och buskar måste offras. Ta upp små buskar med roten och fräs sönder rötterna till träden så att dessa inte senare växer upp mitt i ditt hus ...

Plattform på plintar till bastun

När mallen har lagts ut och nivellerats vågrätt ser vi snabbt hur höga plintarna skall vara.

Om du gjuter plintar själv, så börjar du med hörnplintarna. Fäst sedan övriga balkskor i mallen så att de hänger löst i gjutformarna. Då får du automatiskt rätt vinkel och höjd på balkskorna när du fyller formarna med betong.

Vi väljer färdiga plintar – det är oftast det enklaste. En plint bör stå frostfritt men vi kan inte gräva mer än 40–50 cm ner innan det tränger upp vatten. Man kan också riskera att en stor sten eller en klippa gör det omöjligt att gräva djupare. Därför måste plinten isoleras för att tjälen inte skall lyfta den.

Alla plintar skall stå på ett stadigt underlag och det görs här av stenkross, armeringsjärn och betong. Placeringen av plintarna är viktig, men här är ingen tvekan. Vi följer anvisningarna från leverantören av byggsatsen.

Avståndet mellan plintarna kontrolleras flera gånger och mallen måste ligga vågrätt. När allt är som det skall tas mallen bort och ramen snickras.

TIPS

Planera arbetet noga

När man arbetar med byggsatser gör man klokt i att gå igenom alla ritningar och allt material tillsammans med en god kamrat. Det sparar mycket tid och bekymmer. Packa upp allt material och sortera det i mindre högar, men tänk på att om träet blir fuktigt så sväller det. Skydda det därför mot regn och fukt.

5

När de fyra hörnplintarna är på plats kan du lägga ut regler mellan dem, så att de sista plintarna kan placeras så exakt som möjligt. Kolla ramen med vattenpass.

1

Gräv en cirka 50 cm djup grop. Gör den cirka 60 cm bred och fyll lite krossade stenar i den. De ger stadga och förstärker när du senare häller på betong.

2

Bottna hålet med grov stenkross, lägg armeringsjärn på krossen och fyll på betong, som blandas av 1 del cement och 2 delar grus och så mycket vatten att du kan blanda bruket med stenarna. Om du stöter i betongen med en pinne så kan du pressa bort ev. luftbubblor.

3

Tryck ner plinten i den våta betongen, mät avståndet till nästa plint och se till att mallen ligger vågrätt. Använd lite av det bruk du får över till att putsa upp mot plinten så att regnvatten rinner bort. Låt betongen härda minst ett dygn innan du packar in plinten i markisolerings.

4

Fyll igen hålet runt plinten. Först med stenkross och sedan med grus. Lägg till sist tillbaka lite av den jord du har tagit bort och fyll gärna på med grästuvor. På så sätt syns ingreppet i naturen så lite som möjligt.

6

Samtliga nio plintar är på plats och har vägts in vågrätt. Nu kan vi fästa ramen i plintarna och fortsätta med reglarna så att vi får ett riktigt bjälklag.

7

Kontrollmät diagonalerna i ramen innan du fäster den. De två diagonalerna skall vara exakt lika stora. Då vet du att ramen är vinkelrät. Här har ramen fästs provisoriskt.

8

Spika (eller skruva) ihop ramen, men förborra så att träet inte spricker. Använder du en byggsats tar du det trä som föreskrivs i anvisningarna. Här används 45 x 120 mm som från fabriken har sågats i L-form för att passa till den nedre timmerbjälken i stugan.

9

Reglarna ligger direkt på plintarna för att få maximalt stöd. Det innebär att järnen på plinten sticker upp och därför skall kapas en bit. Det görs här med bågfil. För att virket inte skall suga fukt från plinten lägger vi en tjock remsa tjärpapp under.

10

Under ramen och på bjälkarna spikas tryckimpregnerade brädor. De följer inte med byggsatsen men eftersom vi vill isolera stugan, så skall vindsyddet av asfaboard vila på brädorna. Lägg märke till att balkskon är högre på insidan av ramen än på utsidan för att passa till byggsatsen. Ramen fästs i varje balksko med en skruv.

TIPS

Du klarar dig utan el

Du klarar dig med vanliga handverktyg som fogsvans, borrarväng, bågfil och hammare när du bygger en plattform. Eftersom det inte fanns ström på tomten använde vi batteridrivna maskiner för att underlätta arbetet. Om du planerar arbetet kan du ev. göra en del av det hemma, där du har elverktyg.

11

Underlaget till plattformen är klart. Det består av en fabrikstillverkad ram med 7 tvärgående regler och en förstärkande bärlina i mitten. Allt bärs upp av 9 plintar.

Plattform på slipers

Närmare sjön, där badtunnan skall placeras, är marken så sank och vattenfylld att vi inte kan gjuta ett fast underlag för plintarna. Men eftersom en fylld badtunna väger två ton så måste vi ordna ett stabilt underlag, och här väljer vi slipers. Det går bra även med andra tryckimpregnerade bjälkar.

Vi gräver bort cirka 30 cm sand och jord till tre rännor, och dessa fyller vi med grovt singel (16–32 mm).

Singeln stampas och jämnas till innan vi lägger slipers ovanpå. Här gäller det att vara noggrann med vattenpasset!

Nu är det dags att snickra ett bjälklag ovanpå de tre tunga stockarna. Detta bjälklag skiljer sig lite från det på plintarna eftersom vi här inte behöver en ram. Det innebär att det är lite enklare – men lika stabilt.

TIPS

Gammaldags verktyg är utmärkta

Även om du har rikligt med kraft i bormaskinens batterier, eller har tillgång till ström, så är borrarvängen en utmärkt skruvdragare. Sätt fast en bitshållare i chocken så klarar du även grova skruvar.

1

Gräv en cirka 30 cm djup ränna för varje sliper och fyll rännan med grovt singel. Jämna till singelbädden och kolla med vattenpass och rätbräda att ovansidan på de tre sliperna hamnar vågrätt. Flytta rätbrädan även diagonalt över de tre sliperna.

2

Golvreglarna av 45 x 120 mm tryckimpregnerat trä placeras 50 cm från varandra (centrumavstånd). De fästs med 100 mm galvaniserade spikar snett in från sidan. Mera behövs inte eftersom golvet kommer att binda ihop reglarna. Kolla att reglarna ligger vågrätt.

3

Golvet ger bra stadga åt konstruktionen. Här används 28 x 95 mm tryckimpregnerat trallvirke som skruvas fast med en liten springa mellan varje bräda, så att vattnet kan rinna igenom. Använd gärna ett led från tumstocken som avståndsbit. Fäst två skruvar i varje regel.

4

Plattformen är klar. När samtliga trallbrädor har skruvats fast sågar du till kanterna så att plattformen får raka och snygga kanter. Här klarar du dig med en fogsvans.

Detta har vi använt

TILL PLATTFORM PÅ SLIPERS

Till en plattform på cirka 3 x 3 meter behövs:

- 3 slipers (gärna flera)
- 7 reglar à 3 m, 45 x 120 mm tryckimpregnerat trä (c/c 50 cm)
- 30 golvbrädor à 3 m, 28 x 95 mm tryckimpregnerat trä
- Rostfria trallskruvar, 4 x 55 mm
- Galvaniserade spikar, 4 x 100 mm

Prisbild: Cirka 2000 kr

TILL PLATTFORM PÅ PLINTAR

Plattformen (bjälklaget på plintar) till stugan är här 296 x 417 cm. Ram med regar och bärlina ingår i byggsatsen.

Till en plattform på cirka

3 x 4,2 meter behövs dessutom:

- 9 betongplintar med stolpskor, 50 cm (välj helst 70 cm plintar som kan grävas ner lite djupare)
- 10–15 brädor à 22 x 95 mm tryckimpregnerat trä (som håller fast asfaboard och isolering under huset)
- Franska träskruvar, 6 x 30 mm
- Galvaniserade spikar, 4 x 75 mm och 4 x 100 mm

Om ram, reglar och bärlina inte ingår behöver du dessutom:

- 9 reglar à 3 m, 45 x 120 mm tryckimp. trä (bjälklag och ramens kortsidor)
- 3 reglar à 4,2 m, 45 x 100 mm tryckimpregnerat trä (bärlina i mitten och ramens långsidor)

Dessutom:

- Cement och stenkross
- Några rundstänger

Prisbild: Cirka 1600 kr

VERKTYG

- Fogsvans (alt. kap-geringssåg),
- Hammare
- Bågfil
- 10 m mätband och tumstock
- Skruvdragare (bormaskin)
- Skiftnyckel (hylsnyckel)
- Vattenpass
- Spade
- Murarhink och murslev

**I NÄSTA
NUMMER**

Se hur lätt det är att bygga
en friggebod i byggsats